

मेण्डक महाजन

—भिक्षु सुबोधानन्द

मेण्डक महाजन [बौद्ध कहानी]

अनुवादक

भिक्षु सुबोधानन्द

(गणमहाविहार-कान्तिपुर)

प्रकाशिका

रत्नमाया उपासिका

(दिल्लीबजार-कान्तिपुर)

नेपाल.

प्रथमावृत्ति १००० } बुद्ध सं.-२५०८ { मू० १३०
ने. सं. १०८४ }

समर्पण

गुपिं श्रद्धालु दातापिसं बुद्धकालिन समय निसें
शौं तक सहयोग बिया वै च्वन, अथवा बीतिनी,
अपिं तृकालया दातापिंगु शान्ति-कामनाया,
पुण्यस्मृतिस ।

निगू शब्द

ध्व मेण्डक महाजनया कथा वस्तु, पालिवाङ्मय त्रिपिटक ग्रन्थे दुध्याना च्चंगु धम्मपद अट्टकथाया बाखँ खः । ध्व बाखँया सारांशः गुपि मेण्डक महाजनादि पुण्यवान्पिसं अतीतकालया छगू जन्मे महान दुर्भिक्ष समय, थःगु पित्यागु दुःख वेदना यात नं वास्ता मतसे श्रद्धा सम्पन्न नुगलं प्रत्यक-बुद्धयात भोजन दान बिया पुण्य संग्रह यात !

एगु दानमय पुण्यया प्रभावं अमीगु आशीकानुसार एगु हे जन्मे तत्कालिक फल प्राप्त जुया अमीगु मनोरथ पूर्ण जुल । अले मति तुनाथे पुरे जूगु जुयानिति लोकोपकार आवश्यक बखत दानकथं वा, भोजनादि दान बिया दुर्भिक्ष समयया पित्यागु दुःख जनसमुहया शान्तयाना बिल ।

उकिं ध्व बाखँ सफू श्रद्धालुपिनिगुनिति दानया महत्व स्वीकेत अत्यन्त उपयोगी ज्वी भालपा विचार व्यूह विद्यालक्ष्मी उपासिका (भोजपुर) यात नं धन्यवाद बिया ।

तदनन्तर ध्व धर्म सफू प्रकाशनार्थ श्रद्धा तथा अभिभार कयादीह दिलीबजारया रत्नमाया उपासिका खः ।

वेकः नं ध्व सफू प्रकाश यायेगु इच्छा याना दीगु कारण
वेकःया जन्मदाता माँ लतँमायाया पुण्यस्मृति जुयाच्चन ।

वेकःया माँ लतँमाया विक्रम संवत् १६३४ सालं जन्म
जुल । मनुष्य जन्म कथा थं इले बिले दानादि पुण्य संग्रह याना
जीवन हना चय् न्यादँ दुबले, विक्रम संवत् २०१६ सालया
फागुण कृष्णपक्ष पञ्चमी, बुद्धवार खुनु, न्हिनसिया ४।३०,
प्यता त्या इले अनित्य जीवन तोता दीवंगत जुया काल ।

अले मांया गुण स्यूह्म ग्हाय्मचा रत्नमायां थःगु कर्तव्य
समझे जुया परलोक भाह्य माँ प्रमुख, अबु, दाजु ततापिगु व
थःह्य स्वामि यागु नं गुण लुमंका, दीवंगत बन्धुपिगु सत्गति
व सुख शान्ति निर्वाण कामना याना, ध्व धर्म सफू पिदना
दीगु जुळ । उकिं वेकः रत्नमाया उपासिकाया श्रद्धायात लेखकं
साधु वाद बिया । हानं आशायाना थथे हे श्रद्धालु दातापिनिगु
सहयोगं तथागतया अमृतमय लोकोपकार शिक्षा अभिवृद्धि
न्वी धका । उकिं पाठकपिसं ध्व धर्म सफू स्वया दानादि कुशल
कर्म थःथःगु भाग्य देकेगु कुतःह व, माँ बौ पिनिगु अनन्त
गुणयात लुमंका सेवा यानादिपिं जुया जीवन हना दिल
भाःसा लेखकया परिश्रम सफल ज्बी भापा च्वना । अस्तु,

—सुबोधानन्द

“नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्ध स्स,”

“मेण्डक महाजन या” बाखँ

“सुदस्सन्ति” ध्व धर्म देशना भगवान् शास्ता भद्दियनगरे जातिया धयागुवने विहारयाना विज्याना च्वंगु बखते मेण्डक महाजनया निमित्तकया आज्ञादेका विज्यागु जुल ।

शास्ता बुद्ध अङ्गुत्तराप धेगु थासे चारिका या यां मेण्डक महाजन यागु व, वया भार्या चन्द्रपद्मा, काय्द्व धनञ्जयसेठ, भौद्ध सुमनादेवी, छय्द्व विशाखा (महाउपासिका), दास पूर्ण धयाद्व । थुपि पुण्यवान् पिनि—स्रोतापत्तिफल प्राप्तज्वीगु हेतुयात तथागतं खंका विज्यासे भद्दियनगरे विज्याना जातियावने विहार याना विज्यात ।

उगु बखते मेण्डक महाजनं शास्ता बुद्ध बिज्यात धंगु खबर न्यन । थ्व महाजनया नां छाया् मेण्डक जुल धाःसा, महाजनया छेँ ल्यूने अट्टकरीस (च्यापिति जग्गाय्) सल, किसि, दोहँ पाय्धिकपिं लुँया फेचात स्वरूपगु सुवर्ण खानी पृथ्वी तछथाना प्याहाँ वया च्वंगु थितुं थीक म्हःल्वाका च्वंपिंथेँ खनेदेकः उत्पन्न जुया च्वंगु ऐश्वर्यं परिपूर्णम्ह जुयानिति मेण्डक महाजन धाःगु खः ।

उगु खानी उत्पन्न जुया च्वंपिं सुवर्णमय फेचा-तेगु म्हुतुं न्यागु वर्णया सुगन्ध धाः न्ह्याना च्वंगु दृश्य, कोलुया च्वंगुथेँ च्वंकः—ध्योः चिकं, कस्ति आदि सुमधुर पान व वस्त्रालंकार,, तथा लुँ वह आदि आवश्यक जूगु नं प्याहाँ वया च्वंगु जुल । हानं आवश्यक कथं व छम्ह सुवर्णमय फेचिया म्हुतुं प्याहाँ वैच्वंगु, ध्योः चिकं, कस्ति तुयागु रस (= खुरु), वस्त्र गा, वथेँ हे हिरञ्ज, सुवर्णादि यदि माल धाःसा सकल जम्बुदीपवासीपित माक्कां हे प्राप्त ज्वीगु जुया च्वन ।

उकिं उक्तानुरूपं भोग सम्पत्तिं व विविधलक्षणं

पूर्ण जुया च्वंम्ह पुण्यवान्सेठ जूयानिर्ति नं वस्पोलया
नां मेण्डक महाजन धका प्रख्यान्त जूम्ह जुल ।

व महाजनं पूर्वजन्मे छु कर्म याना वांगुलि उजागु
महान श्रीसम्पत्ति प्राप्त जूगु खः । उकिया वर्णना क्रमश
थथे धका सीके माःगु जुल ।

न्हापा छगू समय विपस्सि बुद्धलोके उत्पन्न
जुया बिज्याना च्वंगु बखते, (थ्व मेण्डक महाजन
धयाह्न) उबले अवरोज धयाह्न महाजनया भिंचा जुया
च्वन । भिंचाह्नेसिया ना नं पाजुह्नेसिया नां थें अवरोज
नां जुल । उगु बखते वया पाजुम्हेसिनं विपस्सि सम्यक्
सम्बुद्धयात बिज्याकेयानिर्ति गन्धकुटी महाविहार देकेगु
आरम्भ यात । उबले व वया पाजुयाथाय वना धाल—
पाजु ! थ्व गन्धकुटी विहार झीपिं निह्नजाना देके
मज्यूला धका न्यन । पाजुम्हेसिनं लिसः बिल-भिंचा !
जि जुलसां मेपिंस्वया असाधारणह्न जूयानिर्ति थ्व गन्ध-
कुटी विहार जि याकचां हे देके धया बिज्यात । अले व
भिंचाह्न अवरोज महाजनं थथे मतीतल-पाजुं थ्व थासे
गन्धकुटी देकुसेलि, थ्वया न्होने थुगुस्थानेलाक कुञ्जर-

शाला देका (तथागत यात) अर्पणयाय् धैगु बिचारं निर्णय
याना बिज्यासे व महाजनं कुञ्जरशाला निर्माणयानितिं
आवश्यक सिँ आदि माः माःगु जंगले काय्के छोट ।

उगु कुञ्जरशाला देकेयानितिं गुक्थं देकेबले
उकिया श्रीसोभा युक्त ज्वा उगुहे प्रकारं थःगु पवित्र
श्रद्धां देके बिल । छगोःथां सुवर्णांकारं जरेयाके बिल,
छगोःथां रजतमय (वह) या अलंकारं जरेयाके बिल,
छगोःथां मणिर्त्नया अलंकारं जरेयाका देके व्युगु जुल ।
उक्तानुरूपगु थां यात ल्वेःकः मेच (थांया च्चे च्वनीगु
सिँ), निदा, चौकोश, लुखाद्वा, इया, मुसी, थाय्मा
आदि, पौ चीगु, आय्पा स्मेतं फुक सुवर्णादि अलंकारं
जरेयाका माक्क गृहनिर्माण ज्वलं तयार जुसेली, गन्ध-
कुटी महाविहार देकुगुयात ल्वेःक न्होने मांहराय्संतुं
विपस्सि तथागतयात बिज्याकेयानितिं सप्तरत्न मयं
युक्तगु कुञ्जरशाला देकल । उगु कुञ्जरशालाया च्वेः पाखे
रुवातुसे च्वंगु ह्याउँलाःगु सुवर्णमय जुयाच्चंगु मोहराया
मष्टके प्रवालमय गजुर्थे च्वंक निर्मित याना तःगु जुल ।

हानं कुञ्जरशालाया दुने दध्वीलाक रत्नयागु

मण्डप देका, उकी धर्माशन प्रतिस्थापन यात । व
 धर्माशनया तुति खोलेनं खातुक रत्न जरेयाना तःशु
 जुया च्वन । उक्रियात ल्वेक धर्माशनया प्यंगू खांः
 दिकेत हानं लाकांसिथे (= दिकेगुथाय्) प्यह्म लुँयापिं
 फइचिया मूर्त्ति देकातल । वथे निम्ह लुँयापिं फइचा
 देका तुति दिकेगु आसन तःले खने देक तथा तरु ।
 हानं उगु मण्डपयात खुन्न लुँयापिं फइचिया मूर्त्तिं
 चाःउइका माः माःथाय् तथा तःशु जुया च्वन ।

उगु धर्माशन ह्वापां सूत्रकां थाके बिया, दथुइ
 पाखे लुँयागु सूत्रकां थाका ल्युने लिधँसा पाःकां थाके
 बिया, उकिसंतुं चन्दनमय (श्रीखण्डयापिंथे च्वंक)
 अपसराचित्रालंकार युक्तगु जुया च्वन । थुगु प्रकारं माः
 माःगु अलंकार युक्त ज्वीक कुञ्जरशाला निर्माण कार्य
 सिधेका, बिज्यात ।

अले उगु कुञ्जर शालाया महोत्सव (पनिष्ठा)
 यायेत अवरोज महाजनं विपस्सि सम्यक् सम्बुद्ध प्रमुख
 ख्वीच्यादोल भिक्षुसंघपित्त निमंत्रणा याना, तथागत
 प्रमुख भिक्षुसंघपित्त प्यलातक ह्मिथं भोजनादि दानबिया

चवन, । अवसानया दिने प्रत्यक भिक्षुपिंत त्रिचीवर सहित महादान व्युगु जुल । उगु त्री चीवर दाने नवक भिक्षु पिंत हे दोक्षि मूल्य वंगु प्राप्त जुल ।

थुगु प्रकारं विपस्सि बुद्ध भगवानया पाले अवरोज महाजनं त्रिविधाकारं पुण्यकर्म यात । उगु पुण्यकमेया प्रभावं आयुपरियोसाने अनं मृत्यु जुया वना देवलोके उत्पन्न जुल । तथा मनुष्य लोके नं जन्म कया उगु पुण्यया फल भोग ताकाल समय तकं दिव्य व, मनुष्य लोके अनुभत्त या यां, थुगु भद्रकल्पे वाराणसी नगरे महाभोग सम्पन्न कुले जन्म कया, वाराणसी महाजन धायका बिज्यात ।

व महाजन छन्हूयादिने जुजुया चाकरी वं बले, मार्गसं पुरोहित खना नापलाबले, पुरोहितयाके थथे न्यना बिज्यात । आचार्य छु खःले, नक्षत्रजोग स्वया बिज्या मखा ?

खः महाजन नक्षत्र स्वयागु दु, मेगु ज्या जिमि दुगु मखु छुयाय्, धका, आचार्य लिसः बिल ।

महाजनं-एजुसा ज्योतिष शास्त्रानुसार गवले लु
ज्वीगु दु धका न्यन ।

पुरोहितं-दुर्भिक्षभय दु धका लिसः बिल ।

महाजनं-गुबले अथे ज्वी धका न्यन ।

पुरोहितं-थनं स्वदँलिपा महादुर्भिक्ष भय उत्पन्न
ज्वी धाल ।

थुगु प्रकारया भविष्ये ज्वीगु खँ न्यना, वाराणसी
महाजनं उगु भयं त्राणया निर्ति आपालं बुई वापिका
अन्न संग्रह यात । हानं छेँ दुगु धनयानं, वा हे न्याना
कया श्लिनिदोलः त्या कोठा (=भखारी) देके बिया
उगु कोठा फुक वां जाय्का तल । कोठाय् मन्ह्यंगु वा,
त्यप आदि थले तथा, बाकि दनीगु वा, दँय् गाँम्हुया
सौत्थुना नं, अवशेष वा, चानापं मिलेयाना, अंगले
बँइला जतन याना तथा तःगु जुल ।

व वाराणसी महाजनं जब समय बिते जुजुं स्वदँ
पुला वना दुर्भिक्ष समय थ्यंकः वसेलि, अले सचे याना
तःगु वा कोठां वा क्क काकां थःगुपरिवार सह नोकर
चाकरपित थ्यंकनं नके त्वंके याना, कोष्ट कोष्टांगारे व

त्यप आदि थले तयातःगु वा नया फुर्सेलि, उथाय् थः
 थाय् च्वना च्वंप्णि सकलें सेवकपित सःता, महाजनं धया
 बिज्यात । सेवकपि ! आःछिपि सकलें पर्वतादि जंगले
 वना थःगु जीविकाया हुं । हानं सुभिक्षकाल जुयव
 जिथाय् वेः न्हाँपि वोसां ज्यू । वेगु इच्छा मदुपि वना
 च्वनाथाय् हे, अनसं जीविका याना च्वंसां ज्यू धका,
 सेठं सकल सेवकपित वचन बिल ।

अपि मकल नोकर चाकरपिस नं, महाजनया
 वचनयात स्वीकार याना बिदाकया यथा योग्यगु स्थाने
 वंगु जुल । अले व महाजनया छेँ ज्या याइह्व केवल
 पुर्ण धयाह्व दास छह्वजक ल्यंका तल । उथाय् महाजनया
 गृहे महाजन व महाजनया भार्या, काय्, भौ, पूर्ण धयाह्व
 दास जम्मा थुपि न्याह्व जक दनीगु जुल । अपि न्याह्व-
 सिया जीवन हनेत ल्यंदनीगु पृथ्वीले गाँम्हुया तथा
 तःगु वा लिक्कया माको माको वा सुया भोजन यायां
 वनं फुगु अवस्थाय् धयन । हानं अंगले चा नापं मिले
 याना बँ इलातःगु वनं अंगःया बँ प्वला लखंप्याका चाय्
 ल्वाक ज्याःगु वा छुटे याना कया उकि हे भोजन

ताःलाका म्वाणा च्चनेया निंतिं दुगुलिं जीवन
हना च्चन ।

उक्तानु रूपं जीविका या यां अंगले इलातःगु वानं
फुइगु अवस्थाय् ध्यन । अले व महाजनया भार्यां बिचा
यात अंगले के पाखे भति भति ल्यं दनीगु वा नं, बँ
पोलाकया फकोनं अलसी मचासे ल्ययाकया बल्ल वल्ल,
चाय् ल्वाकः ज्याना च्चंगु प्याका वा, निमनाति माला
काल । व हे वा सुया छमनाजाकि दुगु नं दुभिंक्ष
समयया पित्यागु दुःखं पीडित मनूत आपालं खुँत दु
धका, खुया काइगु भयनं, उलि जाकि सुरक्षायाना तेगु
निंतिं थलचा छगले तांपुया तया, बँ म्हुया सोत्थुना
तल ।

कन्हे खुनु सुथे वाराणसी महाजन राजोपस्थान
याना छे ल्याहाँ वया पित्यागु बखते थःह्ल जहान याके
थथे न्यन ।

भद्रे ! पित्यात छुँ नय्गु मदुला धका ।

महाजननीनं-दुगु यात मदु मधासे, स्वामी ! आः
छमना जाकि दनी धका लिसः बिल ।

महाजनं-गन तथा तथा धका न्यन ।

महाजननीनं-खुँयागु भयं बँ म्हुया दुने सोत्थुना
तथा धाल ।

महाजनं ए-जूसा वजा कि लिकया जा भतिचा
थु धका महाजननी यात आज्ञा जुल ।

महाजननी नं साहुयागु खँ न्यना थःगु छेँ
दनीगु जाकि प्रमाणानुसार निवेदन यात । स्वामी !
दुगु जाकिया यागुदेका नल धासाः झीतः निकःयात
आहार गाके ज्यूनी, । भोजन थुल धाःसा छकःयात
जक गाइ धका निवेदन याना, छु देके धका तचन
फोन ।

उथाय् महाजनं थःह्व भार्यायात धाल-झीत
मेगुकथं ताःलाका यैथेँ मच्चं, दुगु जाकिया (थौं झी
अन्तिम) भोजन नयाहे सिनावने धका भोजन हे
थ्वीगु वचन बिल ।

अले साहुनी नं छमवा जाकि दुगुया भोजन
थुया दुपिं न्याह्व परिवारपिंत नं भागं थछि बराबर
भोजन ताना, महाजनयात भोजन न्छोने तथा बिल ।

उगु बखतेलाक सुदूर हिमालय च्वंगु गन्धमादन पर्वते
 बिज्याना च्वंह प्रत्यक—बुद्ध समापत्ति (ध्यान) दना
 बिज्यागु जुया च्वन । समापत्तिभावनाय् दुने बिज्याना
 च्वंतल्ले, समापत्ति(ध्यान) या, बलं पित्या धैगु दै मखु ।
 समापत्ति भावनां दना बिज्याइपिनि तसकं हे जथराग्निं
 प्वाथे पूथें च्वंक पित्याइ हँ । उकिं वसपोल निरोध
 समापत्ती बिज्याइपिसं (भिक्षा) प्राप्त ज्वीगुथाय् स्वया
 बिज्याइगु जुया च्वन । उखुनु दान बीपिं श्रद्धालुपित्त,
 व दान पुण्यथा प्रभावं सेनापवि स्थान तकनं प्राप्त ज्वी
 फु. मेमेगु सम्पत्ति आदिनं लाभ ज्वीगु जुया च्वन ।

उकियानिति वसपोल प्रत्यक—बुद्धं दिव्य चक्षु
 ज्ञानं स्वया बिज्याबले सीका बिज्यात सकल जम्बुदीपे
 दुर्भिक्ष उत्पन्न जुथा च्वंगु व, हानं वाराणसी महाजनया
 गृहे नं न्याह्य परिवारपित्त केवल छमना जाकियो भोजन
 तयारी जुया च्वंगु इत्यादि खंका बिज्यात ।

अले वसपोल प्रत्यक—बुद्धं विचारयाना स्वत
 शुभिमं श्रद्धातया भिक्षा दान विद्या, जित संग्रहयाय्
 फैला धका । महाजन परिवारया श्रद्धाभावं भोजन भिक्षा

बिया संग्रहयाय् फ़ैगु समर्थ भावादि फुक सीकालि,
पात्र व चीवर ज्वना बिज्यासे, वसपोल प्रत्यक-बुद्ध
(उगु हे क्षणे) वाराणसी महाजनया भोजनयाय् त्योँ बले,
व महाजनया न्होने लुखाया सन्मुखे, महाजनं खनेदेकः
दना भिक्षा बिज्याना च्वन ।

महाजनं अथेक लुखापाखे सोबले प्रत्यक-बुद्ध
भिक्षा बिज्याना च्वंगु खना मने प्रसन्न भाव उत्पन्नयाना
थथे बिचार यात । न्हापानं जिमिसं श्रद्धापूर्वक बाँलाक
दान बिया वे मफुगुलि हे थुगु प्रकारया दुर्भिक्ष (आहार
अभावगु) दुःख स्वया च्वने माल धका सीका । न्होने
थःत तानातःगु भोजनया बारे बिचायात । जि ध्व
भोजन नल धाःसा केवल छन्हुया जक पित्यागु दुःख
निवारण ज्वी । तर ध्व भोजन थौँ जि वसपोल भिक्षा
बिज्याह्व प्रत्यक-बुद्धयात दान बिल धाःसा, ध्व दानमय
पुण्यया प्रभावं अनेक कल्पकोटी परियत्नं जित हित ज्वी
धका बिचारयाना बिज्यासे, थःगु पित्यागु दुःख वेदना
यात सहयाना, उगु भोजन दुगु देमाकया छखे बाँलाक
तल ।

अले व महाजन वसपोल प्रत्यक—बुद्धया न्होने वना, सादरपूर्वक पञ्चाङ्गं वन्दनायाना, प्रत्यक—बुद्धयात छेँ दुने आशने बिज्याका, तुतिसीका सुवर्ण दयकातःगु पाद आशने तुतिपाली तय्का गौरवं स्वागत यात ।

उथाय् महाजनं थःगु भोजन देमाःकया हया वसपोल प्रत्यक बुद्धया भिक्षापात्रे श्रद्धां भोजन प्वंका बिल, देमाय् बाकी दनीगु भोजन हानं फुकं तया बी, त्योँ बले प्रत्यक बुद्धं ह्वाति पात्र तोपुया बिज्यात ।

अले उथाय् महाजनं प्रत्यक बुद्धयाके विन्तियात भन्ते ! थ्व भोजन छमना जाकिया भोजन थुया नं न्याह्नेसित भागं थच्छि इनातःगु छगू भाग भोजन खः, जिं निगू भागयाय् मफु । उकिं जित बरु छपिसं थुगु लोकया संग्रहयाना बिज्याय् मते, थ्व भोजन छुं हे बाकि मलयंक दान बीगु इच्छा धया फुकं हे दान व्यूगु जुल । महाजनं श्रद्धां दान बी धुंका थथे प्रार्थनायात, - भन्ते प्रत्यक बुद्ध ! थ्व दानमय पुण्यया प्रभावं थनं लिपा गुउँजन्मे नं गबल्ले हे थथे दुर्भिक्ष जूगु स्वे म्वालेमाः । बरु थनंलिपा जिं सकल जम्बुदीपवासीपित वा पुसा

धाक्को माक्को बी फुल्ल ज्वीमाः । थःगु ह्हातिं ज्या
 याना जीविकायाय् म्वालेमाः । हानं जिगु (१२५००)
 भिनिदोल त्या वा कोठा (भखारी) शुद्ध ज्वीक सीके
 विया, छयोँप्याक मोल्हुया, थःगु छेँया लुखाय्
 फय्तुना च्वेः आकाशपाखे स्वेगु बखते, जित ह्याउंसे
 च्वंगु वा (धान्य) या धाः वर्षात जुया दया च्वक्क
 कोठा वां भरिपूर्ण ज्वीमाः । जि जन्म काय्थायपत्तिं
 ध्व हे भार्या (= कला), ध्वहे काय्मचा, ध्वहे भौमचा,
 ध्वहे दास (नोकरा) प्राप्त ज्वीमाःधका इत्यादि प्रकारं
 आशिकायाना बिज्यागु जुल ।

हानं उक्तानुरूपया अपूर्व घटना खना, महाजनया
 भार्या (कला) ह्मसें नं थथे विचा याना बिज्यात ।
 जिह्न पति देवं थः पित्याना च्वंगु दुःख वेदना यात
 वास्ता हे मयासे वसपोल प्रत्यक बुद्ध यात थःगु भोजन
 भाग दान बिया बिज्यात । पति देवया पित्यागु दुःख
 वेदनां पीडित जुया च्वंगु खंकं, जि नं ध्व भोजन नय फे
 मखु, धका, चिन्तना याना बिज्यासे महाजननीनं थःगु
 भोजन भाग श्रद्धा पूर्वक प्रत्यक बुद्ध यात दान बिया

प्रार्थना यात । भन्ते ! प्रत्यक बुद्ध थ्व दानमय पुण्यया प्रभावं थनं लिपा थुगु प्रकारया दुर्भिक्ष जूगु गबलें स्वे म्वाले माः । बरु थथे जिं याय् फयमा जासि थल छगः न्ह्योने तया सकल जम्बुदीप वासिर्पित भोजन बिया नं, जि गुथाय् तक दने मखु, उथाय्तक व हे जासि थले जा कया कया थाय् पाः मज्जीक, पुरे हे जुया वय माः ।

हानं थनं लिपा जि जन्मका पत्ति थ्व हे भात, थ्व हे काय्मचा, थ्व हे भौमचा, थ्व हे दास प्राप्त ज्वीमा धका थुगु प्रकारं आशिका याना बिज्यागु जुल ।

माँबौपिनि उजागु श्रद्धा खना, महाजनया काय्मसं नं जन्मदाता पिनिगु श्रद्धा यात थःगु श्रद्धा नं तपं च्वना अनुजात पुत्रया स्वभावं थःगु नं कर्तन्य भापा, थःगु भोजन भाग प्रत्यक बुद्ध यात श्रद्धां दान बिया प्रार्थना यात । थ्व दानमय पुण्यया प्रभावं थनं लिपा थुगु प्रकारया दुर्भिक्ष भय गबलें हे स्वे म्वालेमाः । बरु जिं थथे याय् फयमाः—दोछि दाँया ह्विचा छपा ज्वना सकल जम्बुदीप वासीर्पित दाँ लिकया बिया च्वंसा नं व ह्विचा न्हाबलें जाया च्वनेमाः । हानं जित थनं लिपा नं

ध्व हे जन्म दाता माँ बौपि जुयमाः ध्व हे भार्या, ध्व हे दास प्राप्तज्वीमा धका आशिका याःगु जुल । महाजनया भौमचा नं माजु बाजु, व भात प्रमुख हनेमाःपिंगु. श्रद्धाया अनुकरण जुया थःगु भोजन भाग श्रद्धापूर्वक प्रत्यक बुद्धयात दानबिया प्रार्थना यात । थनं लिपा ध्व दानमय पुण्यया प्रभावं, थुगु प्रकारया दुर्भिक्ष भय गवलें हे स्वे म्वालिमाः । बरु जि थथे याय् फयमाः—फच्छि वा दुगु दालचा छगः न्होने तया सकल जम्बुदीप वामिपित वा पुसा बिया नं व दालचाय् वा पाः मज्वीमाः । हानं लिपानं जन्मका पत्ति ध्व हे बाजु माजुपि ध्व हे स्वामी ध्व हे दास प्राप्तज्वीमाः धका आशिका याःगु जुल ।

तदनन्तर महाजनया परिवारपिंगु श्रद्धा खना दास जुया च्वंहसं नं मालिक पिंगु अनुकरण याना थःगु भोजन भाग श्रद्धां प्रत्यक बुद्ध यात दान बिया प्रार्थना यात । थनं लिपा ध्व दानमय पुण्यया प्रभावं थुगु प्रकारया दुर्भिक्ष भय गवलें हे स्वे म्वालेमाः । बरु जि बुँइ सा वाकेगु बखते लगो हल्वं ज्वते याय् बले जःपाखे

स्वती व खःपांखे स्वती, दध्वी छती नापं न्हेती न्हेती
 शोः बुँ ज्वते ज्वीमा धका आशिका याःगु जुल । यदि
 दास जुया च्चंहसे उगु दानया पुण्यं सेनापति स्थान प्राप्त
 ज्वीमा धका प्रार्थना यासा नं पुरे ज्वीगु खः । तर
 उजागु आशिका मयासे थः मालिकपिंगु स्नेह भावं थथे
 धया नं आशिका यात,—जि जन्मकापत्ति न्हाबलें
 ध्वसपोल महाजन पिंहे मालिक प्राप्त ज्वीमा धका ।

थुगु प्रकारं वाराणसी महाजन प्रमुख अपिं न्याह
 श्रद्धालु पुण्यवान्पिंगु लोकोपकार विविध प्रार्थना न्यने
 धुंका, वसपोल भिक्षा कया बिज्याह प्रत्यक बुद्धं सुवा
 बिया बिज्यात । छिमिगु अभिलासा प्रार्थनानुसार पुरे
 ज्वीमा धका, प्रत्यक बुद्धपिसं आज्ञा ज्वीगु गाथा नं
 अनुमोदन याना बिज्यात—

इच्छितं पत्थितं तुह्यं सब्बेमेव समिज्झतु ।
 पूरेन्तु सब्बे सङ्कपा चन्दो पण्णरसो यथा ॥
 इच्छितं पत्थितं तुम्हं खिप्पमेव समिज्झतु ।
 पूरेन्तु सब्बे सङ्कपा मणिजोतिरसो यथा ॥

दातापिं ! छिमिगु प्रार्थनानुसार, छिमिगु

कामना फुक पुरे ज्वीमाः, गथे पुह्हीसिया चन्द्रमाः
पूर्ण जुल, अथे हे पुरे जुया थःथःगु इच्छा मणित्थे थिन्ः
सम्पूर्ण कल्पना पूर्ण ज्वीमा धका अनुमोदन याना
बिज्यात ।

अले वसपोल प्रत्यक-बुद्धं अपिं दातापिंगु चित्त
प्रसन्न ज्वीगु कथं, चिन्तना याना बिज्यासे अधिष्ठाक
याना बिज्यात । थनं गुलित्तक गन्धमादन पर्वत तापाःगु
खः, अनतक जि (आकाश मार्ग) वनेगु वस्वते थुपिं
पुण्यवान्पिसं खनेमाः धका प्रत्यक-बुद्ध भिक्षाकया
ल्याहाँ वन । अपिं महापुण्यवान्पिसं नं प्रत्यक-बुद्ध
आकाशं वना च्वंगु स्वया च्वन । गन्धमादन पर्वते ध्यंकः
प्रत्यक-बुद्धं प्राप्त जूगु भिक्षा अन बिज्याना च्वंपिं
न्याशल प्रत्यक बुद्धपिंत नं उगु भोजन भागतया बिल ।
अथे सकसित नं भोजन गाःगु वसपोल प्रत्यक-बुद्धया
आनुभावं परिपूर्ण जूगु खः ।

उगु फुक अन जूगु भोजन दानादि घटना
थःगु न्ह्याने च्वंगुर्थे च्वंकः स्वया वराणसी महाजनया
पत्तिकारुसकले प्रसन्न चित्तं हर्षताया च्वंगु जुल ।

उगु अबस्था द्विनमियाः मध्यान समय जुया वना
 रूफन । अले महाजननीनं भोजया थलसिला पुसां तोपुया
 तल । थुखे महाजनया पित्यागु सहयाय मफया वल,
 एसां पित्यागु दुःख वेदनायात्तः सहयायां गोतुला च्वंङ्ग-
 त्तिया न्होःवेःकल । महाजनया चन्थ (संध्यइले) न्ह्येले
 चाःभले, थःह जहानयात धाल—जि सापहे पित्यात्त,
 जसिथले कोया प्यपुना च्वंगु छुं मदुला स्व थका ।
 महाजननी नं थमं जासिसिला च्वलातय् धुंगु जूसा नं,
 छुं हे मन्त मघासे, जामि पुसपाः उला केना धाय् धैगु
 मतीतया थःह स्वामी महाजनया वचन शिरोपर याना,
 जासिलिक वना, उगु जामि पुसा तीजक उला सोबले
 जसिथले त्तसकं बाँलागु जिइ स्वाँ थें तुइसे च्वंगु भोजन
 परिपूर्णा जुया जामिपुसा जांल्होना च्वंगु खन । उगु
 दव्य पुण्यया प्रभावं जूगु सीका महाजननीया मने प्रीति
 उत्तन्न जुया नं शरीर छगूलिं याउंसे च्वंगु अनुभवयाना
 लल्लयतातां थःह स्वामी महाजनयात्त धाल—दना
 विज्ज्वाहुं स्वामी ! (आश्चर्य जुल) जिं जासिथल सिला
 च्वला पुसपाः तया तैगु खः । तर उगु जामि आः जिइ

स्वाँथे तुइसे च्वंगु भोजन परिपूर्ण जुया च्वन । उकिं
 (धव संसारे) दान पुण्य धयागु याय्माःगु कर्तव्य
 कुशल खः धका जूगु खँ कन ।

अले थःह्व स्वामीयात भोजनयाना बिज्याहुं
 धया अबु, काय् निह्वसितनं भोजन याकल । अमि नय्
 धुंका माजु भौ, निम्हं फय्तुना भोजन यात । अनंलिपा
 पूर्ण (नोकर) जुया च्वंह्वसित नं भोजन याकल । तर व
 जासिथले जा, का का थाय् पाः मज्जीक दयातुं वैच्वन ।
 केवल चतनं जा ताना काइबले जक कयार्थे खने दुगु
 जुल ।

हानं महाजनया आशिकानुसार उक्तानुरूपं
 मोल्हुया उखुनुया दिने हे पुण्य परिक्षा याना सोबले
 फुक कोठा (भखारी) आदि ह्वापा वा (धान्यं)
 परिपूर्ण जुया च्वंथेतुं, हाकनं झिनिदोल त्या वा कोठा
 भरिपूर्ण जुया वल ।

व महाजनया गृहे भोजन उत्पन्न जुल । वा
 पुसा व भोजन आवश्यक जुया च्वंषित कावा धका
 महाजनं वाराणसी शहरे घोषणा याका बिज्यात । अले

शहरवासा मनुष्यपिसं महाजनया छैँ वना थःत
 आवश्यकअनुसार वा पुसा व भोजन काःवंगु जुल । सकल
 जम्बुदीपवासीपितनं व पुण्यवान्ह महाजनद्वारा-जीवित
 ज्वीगु वा, भोजनादि प्राप्त जुया सकलया उपकार
 जूगु जुल ।

व वाराणसी महाजन लिपा आयु परियोसान
 जुसैलि अनं मृत्यु जुया वना देवलोले देवता धाय्का
 उत्पन्न जुल । अनं लिपा नं ध्व संसारे उगु जन्मया
 दानमय कुशल पुण्यया प्रभावं गबलें दिव्यलोके, गबलें
 मनुष्यलोके कर्मानुसार जन्म का कां, थुह (शाक्यमुनि)
 बुद्धया पाले भद्वियनगरे सेठ कुले जन्म का वल । व
 महाजनया जाहान्ह नं महाभोगकुले जन्मकया ल्यासिगु
 अवस्था जुसैलि व हे महाजन याके विवाहिता रूपे वन ।

महाजनया पूर्वकृत दानमय पुण्यया प्रभावं वया
 छैँ ल्यूने च्वे कनावयागु सुवर्ण फइचिया वर्णनानुसार
 (विभिन्न प्रकारया लुँ यापि) फइचास्वरूप खानी
 उत्पन्न जूगु जुल । पूर्व प्रार्थनानुसार व हे काय्मचा जूह
 आः थुगु जन्मेनं काय्मचा जुया जन्म का वल । तथा

भौमचानं व हे भौमचा जू वल । दासनं व हे दास
जू वल ।

छन्हुया दिने मेण्डक महाजनं थःगु पूर्वकृत
पुण्य परिक्षा याय्गु मतीतया झिनिदोल त्या वा कोठा
शुद्धयाका, थः मोल्हुया छँया लुखाय् च्वना, च्वे
आकाशपाखे सोबले, च्वे कना वयागु अनुसारं हे
ह्याउंसे च्वंगु वा (= धान्य) वर्षात जुया फुक कोठा
(भखारी) वां परिपूर्ण जुल ।

पुन महाजनं थःदुपि परिवारपिगु पुण्य परिक्षा
याय्गुनिर्ति, थःहजहान चन्द्रपद्मा, काय् धनञ्जय, भौ
सुमनादेवी, दास पूर्णपित्तनं धाल-छिमिगु पुण्यनं परिक्षा
याना सो धका ।

महाजनया वचन न्यना साहुनी नं थःगु अलंकार
बाँलाकतिया, महाजनं स्तनेदेक न्होने च्वना जाकि
छमना दाना काल, व भोजन थुया, लुखाया न्होने
लायातःगु आसने फय्तुना, लुँयागु चत्तंकया भोजन
माःपित्त कावा धका घोषणा याका, का वक्कसित्त
ज्वनावोगु थल जाय्क जाय्क भोजन बिया च्वन । उगु

हे प्रकारं न्हिच्छियंकां का वाःपितं भोजनं (दानं)
 वियावं च्वन । तर चतमं काःगु जक खने दु, जा थले
 भोजनं कुं हे पाःमजू । थुगु प्रकारं आःजक अथे
 प्रदानं याय् फुगु मसु ।

व महाजननीनं ह्यापा जुया विज्यापिं सम्यक्
 सम्बुद्धपिनि पाले नं भिक्षु महामंधपितं दानं न्युगु बखत्ते,
 खःगु ल्हातिं जासि थल ज्वना, जःगु ल्हातिं चतं ज्वना
 भिक्षा विज्याकं संधपितः भिक्षा पात्रं जाय्कं भोजनं
 दानं वियां वोगु जुयानितिं व महाजननीया खःगु
 पाःल्हाती न्यंकां पलिस्वां चिह्नं उत्पन्नं जुल । जःगु
 पाःल्हाती न्यंकां चन्द्र लक्षणं उत्पन्नं जुल ।

हानं गुपिं भिक्षु संधपिनिनिंतिं खःगु ल्हातिं
 लःथल ज्वना, संधपितं लःछानेयानां विया जूगु खः,
 उक्किया प्रभावं, व महाजननीया जःगु पालितःले पलिस्वां
 चन्द्र लक्षणं दुगु खः । खःगु पालितःले पलिस्वांया लक्षणं
 दुगु जुयानितिं, व महाजननीया नां चन्द्रपद्मा धागु जुल ।
 थ्व न्याक पुण्यया प्रभावं जूगु खः ।

अनंलि मेण्डकं महाजनया कायमचा धनञ्जय नं

अनुया वचन यात शिरोपर याना, पुण्यपरिक्षायानिति
 मोल्हुया दोछि दाँया ह्निचाछपा ज्वना, दाँया
 आवश्यक जूर्पित दाँ कावा धका, कावकसित, ज्वनावोगु
 थल जाय्क जाय्क बियाच्चन । न्हाक्क बिया छोसाँ नं
 परिनामे दोछिदाँ पाःमजू । ध्व नं दानमय पुण्यया प्रभावं
 जूगु खः ।

हानं मेण्डक महाजनया भौमचा सुमनादेवी नं
 थःगु अलंकारं अलंकृत जुया बाजुया वचन यात
 आदरतया थःगु पुण्यया परिक्षायानिति फच्छि न्हंगु
 दालचा छगःले वा फच्छि तथा ज्वना वया, थःगु छेँ
 न्होने फय्तुना वा पुसा माःपित या कावा धया का वक्क
 परिसदपित ज्वनावोगु थल जाय्क जाय्क वा बिया
 छोत । तर न्हाक्क बिया छोसाँ नं दालचाय् वा पाः
 मज्जीक पुरेतुं जुया च्वंगु जुल । ध्वनं पुण्यया प्रभावं हे
 अथे जूगु खः धका सीके माः ।

तदनन्तर मेण्डक महाजनया दास जुया च्वंछ
 पूर्ण धयाह्वसं नं मालिकया वचनयात गौरव तथा थःगु
 पुण्य परिक्षाया निति थःतः दुगु अलंकार बाँलाक धारण

याना, सुवर्णयागु हलो, जुवा, खिपः आदि सा वाकेगु
 ज्वलं तयार याना, दोहँ जोते याय्तः लुँयागु कठि
 ज्वना, दोहँ तय्त नं नस्वागु सुगन्धं म्हे छरे याना
 न्येकुटी लुँयागु खोलं छायपा याना, बुँई वना सा
 वाकः वन । पूर्णं बुँई सा वाक्खिले छगः हल्वं ज्वते
 य सां जवं स्वती, खवं स्वती, दथुं छती बुँई ज्वते जुया
 जम्मा न्हेती न्हेती श्लोः बुँ ज्वते याय् सिधैगु जुया च्वन ।
 ध्व नं वयागु पुण्यया प्रभावं हे जूगु खः ।

मेण्डक महाजनया गृहे नं जम्बुदीपे च्वना
 च्वंपित वा पुसा माःपित वा पुसा, हिरञ्ज सुवर्णादि
 आवश्यक जुया कावोपित लुँ आदि बिया च्वंगु जुल ।

थुगु प्रकारया महानुभावं सम्पन्न जुया, धन
 सम्पत्तिं परिपूर्णं जुया च्वंहः मेण्डक महाजनं शास्ता बुद्ध
 भदिय नगरे विज्यात धाःगु खँ न्यना, बुद्ध तथागतया
 स्वागतार्थं लेँय् वना च्वोह्ल महाजनयात तिर्यङ्करपिसं
 खना न्यन, छाय् गृहपति छ कृयावादि जुया च्वनानं,
 अकृयावादि जुया च्वंह्ल श्रमणगौतमयाथाय् वने त्यनागु
 धया निवारण यात ।

तर अपिं तिर्थङ्क (तय्गु खँ मन्योसे, थःगु श्रद्धां वना शास्ता बुद्ध यात सादर वन्दना याना. छसिलिना फय् तुत । श्रद्धां बोद्ध मेण्डक महाजन यात भगवान बुद्धं आनुपूर्विक (दानकथादि) सत्धर्माभूत उपदेश याना बिज्यात । मेण्डक महाजन देशनावसाने स्रोतापत्ति फले प्राप्त जुल ।

अले उथाय् मेण्डक महाजनं थःत लेँ य् गुपिंतिर्थङ्कर तय्सं वने मते धया गंगु खः अमिगु अवर्ण खँ तथागत-यात निवेदन यात ।

व खँया सम्बन्धे शास्ता बुद्धं मेण्डक महाजन यात थथे आज्ञा जुया बिज्यात । थ्व लोकजन धयापिं थःगु दोष धाःसा तद्धंगु दोषनं मखंपिं, मेपिंगु दोष धाःसा, मदुगु दोष नं दोष दुगु थें च्वंक धया ज्वी । गथे हिमो उखें थुखें बोया वनीगु खः व थें हे वेतः थ्वेतः मदेक मेपिनि मदुगु दोष नं अथे थथे धया कना ज्वीगु स्वभाव खः धका थुगु निम्न गाथा आज्ञा जुया बिज्यात ।

सुदस्सं वज्जं अञ्जेसं अत्तनो पन दुइसं,
 परेसंहि सो वज्जानि ओपुणाति यथा भुसं ।
 अत्तनो पन छादेति कलिव कितवा सठो ति ॥

तदर्थ—‘सुदस्सं वज्ज’ न्ति, मेपिनिगु अनुमात्र
 दोष, द्वंगु यात नं ‘सुदस्सं वज्ज’ अःपुक हे खंके फुपिं
 ज्वी । ‘अत्तनोपन’ थःगु धाःसा तद्वंगु दोष द्वंगु नं
 ‘दुइसं’ खंके मफुपिं ज्वी । परेसंहिति मेपिनिगु धाःसा
 उक्तानुरूपं खंका च्वनिपिं जूयानिंतिं उह्व व्यक्तिं संघपिंगु
 विचेनं, मेपिनिगु दोष तद्वंगु थें च्वंक हिमो होले थें
 होला ज्वी, । ‘कलिव कितवा सठो’ ति’ सठो, चित्त
 बेकोह्व व्याधां; कलिव झंगतेत ज्वना स्यायेगु इच्छा
 जुइवं, झारयात आदिं थःगु शरीयात तोप्पीथेंतुं, थःगु
 दोषयात (मूर्खपिसं) तोपुइ धैगु अर्थ खः ।

ध्व धर्म देशना अवसाने आपालं स्रोतापत्तिफल
 प्राप्त जूपिं दुगु ज़ल ।

मेण्डक महाजनया वार्वँ

कचाल

बुद्ध गौरव

(स्वाँया पुहो)

गौतम बुद्ध शाक्यसिंहया, जन्म जूगु वहे स्वाँयापुह्री ।
मानव नुगले चेतना बीत, देँ छको बल थ्व बछला पुह्री ॥ १ धु
बुद्ध बुल अन लुम्बिनी वनसं, बुद्ध जुल अन बुद्धगयाय् ।
पहापरिनिर्वाण कुशीनगरसं, जूगु स्मृति बीत बल ॥ २
स्वागत याय्नु मानव भीसं, पवित्र मनया भाव तया ।
सत्य अहिंसा शान्तिगु शिक्षा, व्यूह्य तथागत शरण वना ॥ ३
आर्य सत्यया मध्यम मार्ग, दुखः फुक्रेतः भीपि वनेगु ।
जन्म मरणया हेतु व तृष्णा, निर्मूल याना शान्ति काय्नु ॥ ४
विश्वया बन्दे शान्ति नायकं, व्यूगु सुज्ञान प्रचार याय्नु ।
बुद्ध धर्मया पवित्र ज्योतिं, जग जगुलिं हे सिचुका तय्नु ॥ ५

बु० सं० २५०८। ने० सं० १०८४,

बुद्ध-जयन्ति उपलक्षे

ज्येष्ठ १३।२।०२१

चवह्व - भिक्षु सुबोधानन्द

गणमहा विहार

कान्तिपुर नेपाल ।

अनुवादकया मेमेगु सफू

प्रकाशितः—

- (१) नामाष्ट शतकम्.
- (२) टेलकथा-गाथा.
- (३) पटाचारा जीवनी.
- (४) बुद्धोपदेश-मध्यममार्ग (कविता),
- (५) गिरिमानन्द सूत्र.

सफू दैगु थाय्—

गणमहा विहार

काठमाडौं-नेपाल ।

